

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5. uri zvečer. **Uredništvo in upravnništvo:** Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — **Naročnina** za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrt leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5.00. — Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inzerate, naročnino, reklamacije pa na upravništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezumni dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — **Inzerati:** štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin., za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inzerati po dogovoru. Inzerati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjav: „Sava“, Kranj

Čekovni račun pri c. kr. poštno-hranilničnem uradu št.: 41.775.

„Domačinovanje“ pod trobojnico.

Er kann auf einem Grundsatz
oder Standpunkt stehen,
und nach Bedürfnis seine Über-
zeugung drehen.
C. Spitteler.

Pri izvajanju grške tragedije bila je navada, da se je na koncu priklopila satirna igra. Po preseljenosti nekaj smešnega, da se je zopet moglo veseliti življenja pod vedno jasnim grškim solncem.

Če nemška nadutost spravi pohlevno in mirno slovensko dušo iz ravnovesja in povzroči njen pokret navzgor, bodisi da se šopirijo nemški turnerji po naših goricah, bodisi, da se postavi sredi slovenskega mesta spomenik Anastaziju Zelencu, bodisi, da pljuje nemški mob našim ženskam v obraz, sledi takim pojavom vedno satira v graških in nemških listih, češ, da se iz teh pojavov da sklepati, da Slovenci nimamo nič avstrijskega patriotizma in da škilimo čez mejo.

Močno vshičenje slovenske duše provzročile so — kakor samoobsebi umevno — tudi velike zmage slovanskega orožja na Balkanu. In tudi tu je sledila takoj satira.

Denuncira se nas ne samo po graških in dunajskih listih, ne samo v „Štajercu“ in „Domačinu“ ampak tudi v „Napredni Misli“, ki naj bo časopis za narodno kulturo.

Dokazi javnih organov naše diplomacije so kakor izhojena steza v gozdu in če se je pisec članka „Na dan z resnico“ podal na to stezo, nam ni povedal nič novega.

Že desetletja trdijo nemški listi, da delajo Čehi proti Avstriji, če se potegujejo za česko državno pravo in tega mnenja je tudi dr. Mihajlo Rostohar. Po tem viru je Srb sam na sebi naš sovražnik in naš avtor gre celo dalje in trdi, da je Srbija naš najnevarnejši rival. Vladni organi pravijo, da je Avstrija pri kraju, če dobe Srbi samostojno luko ob Adriji in se vjemajo tudi tu popolnoma z dr. Rostoharjem.

In med tem, ko pisec Čeha še nekoliko pardonira in pravi, da so se poboljšali, ker so odnehali glede državnega prava, obsodi nas Slovence

popolnoma. Tu si ustvari pisec stališče, katero rabi za svoj namen, ki pa je popolnoma napačno. Trdi namreč, da je slovensko časopisje ustvarilo razpoloženje z načelom: proti Avstriji; da je treba poguma to priznati in da on, dr. Rostohar, ima ta pogum.

To pa ni več šala.

Le dvoje je mogoče. Ali dr. Rostohar ne ravna v dobri veri in slepo sledi nemškimi listom, ali pa je o tem sam prepričan, in v tem slučaju kaže zelo malo temeljitosti in bistrosti. V spomenici, ki so jo predložili hrvaški pravaši prestolonasledniku, se nahaja bolesten klic po pomoči. Ako tudi ima uprava na slovenskem ozemlju več Čuvajevih potez, na slovenski zemlji še nismo čuli takega bolešnega klika. Mi smo srkali avstrijski patriotizem z materinim mlekom in ta je del našega bitjavsled naše vzgoje.

Zloben je tisti, ali pa razmer ne pozna, kdor očita pomanjkanje avstrijskega patriotizma naši mladini, ki, navdušena po balkanskih zmagah kriči: Živela Srbija! Sicer pa ta mladina nič ne odločuje. V nobenem resnem listu, od nobeneva resnega politika pa še nismo čuli klika: proč od Avstrije. Ne samo iz prirojenega in privzgojenega patriotizma, ne samo zaradi tega, da je verjetno, da bi po razpadu Avstrije nekaj slovenskega ozemlja pograbila Italija, ampak posebno tudi zaradi tega, ker smo prepričani, da bi nam Slovincem tudi povečana Srbija nikdar ne mogla nuditi tega, kar bi nam lahko in morala nuditi Avstrija, če bi se dejanskim razmeram primerno preustrojila in modro vladala.

Ako torej pisec trdi, da je slovensko časopisje proti Avstriji, on pa zanjo, igra grdo komedijo in se zaletava v odprte duri.

Patriotizem ni katedrska teorija, ni nekaj, kar visi v zraku. Avstrijski patriot je tisti, ki državi želi to, kar ji koristi. O tem znata biti dva različnega mnenja, ne da bi se enemu izmed njiju smele očitati protidržavne tendence.

Častilci dualizma in dr. Rostohar so mnenja, da naša državna korist tiči v tem, da tišimo Srbijo

k tlom in iščemo spornih točk, ki nas oddaljujejo od Rusije.

Vsi Jugoslovani, Čehi in velik del Nemcev pa je mnenja, da bi bil mogočen razvoj Srbije naši državi le v korist, da je opasno in neplodno prepirati se s Srbijo in Črnogoro, metati tema dvema državama polena pod noge, ščipati svet, ki sta si ga osvojili s svojim orožjem in pridobili s krvjo svojih sinov.

Spor o tem, ali naj bomo Slovenci ali Jugoslovani, kaj poprej in kaj intenzivneje, ali oboje sporedno, ni prav nič učenjaški. Oba ta dva pojma sta tako spojena drug z drugim, da slovanstvo tistega, ki hoče med tema pojmomoma tako razločevati, kakor dr. Rostohar ni več dosti vredno. Kdor je Slovenec po prepričanju, po svojem mišljenju, bo čutil, se veselil in tugoval z vsemi Jugoslovani in obratno. Nikomur pa se ni treba bati, da bi se s tem zameril Jurčiču in Aškercu.

Prav ista je naša sodba glede Rostoharjevega mnenja o ilirizmu. Iz izvajanj navedenega članka sledi, da je pisec tako zamotan v mišljenje nemškega časopisja, da nazore teh listov prodaja za svoje. In to bi bila pri njegovi obsodbi ilirskega gibanja olajševalna okoliščina; če pa ve, kaj dela, potem je zašel med tiste ljudi, katere so Rimljani zaznamovali s črno barvo.

Ako pisec v pojasnilih svojih člankov pravi, da ni nepogojen nasprotnik Srbov, bo to morda Srbom v veliko tolažbo. Če pravi, da bi bilo v korist balkanskih Slovanov, če bi Srbi iskali prijaznih stikov z Avstrijo, bi bilo želeto, da bi navedel, kako naj to store. Ali so morda Srbi imeli Prochasko kot konzula v Hebu? Ali so v Belgradu delali načrte, da bi se poslala kazenska ekspedicija na Dunaj? Ali so Srbi v najbolj kočljivem trenutku vojske vprizorili rumunsko-bolgarski spor?

Enake politične vrednosti je tisto, kar piše člankar o Albancih. Po vladinem in njegovem mnenju zahteva avstrijska korist avtonomno Albanijo, ker le na ta način ostane Jonska obal nevtalna in le na ta način je zavarovana naša vožnja po Jadranskem morju. Mi smo te puhlice že tolikokrat brali po nemških listih, da bi jih v slovenskih revijah prav lahko pogrešali.

PODLISTEK.

Joško:

Črtica iz življenja „nočnih krokarjev“.

Bilo je krasnega poletnega večera, v času, ko so iz mesta L. hodili ljudje-novoporočenci na ženitovanjska potovanja.

Tudi v kavarni se je precej poznalo, da ni bilo mladih dveh zakoncev, ki sta odpotovala daleč, nekam doli v Bosno, na slično potovanje. Preferansarji so se spogledovali po strani, ker se je abonirani sedež pri njihovi mizi spraznil in so jo morali udariti samo „na tri“. Pri drugi mizi pa smo se dolgočasili — mestnemu policaju dobro znani „nočni krokarji“, kakor nas je nazival.

Iz naše osamelosti nas kmalu prebudi dolg, hripav glas natararice, ki se je s svojimi dolgimi kraki čisto po žirafski na široko razkoračila pred nami. „Gospod in gospa sta se odpeljala,“ je zabobnelo iz njenih ust, „danes bomo pa lahko pokrokali!“ Pri tem so ji pa letele iz ust sline, da smo hitro pokrili vsak svojo čašo z dlanjo.

„Dajmo ga malo potegniti danes na njeno zdravje,“ se oglasi tovariš M.

„Pa ga dajmo,“ smo se vsi ostali trije pridružili njegovemu predlogu.

„Sit sem,“ se oglesi tovariš P. „danes sem se pošteno nabasal fižola, ki mi ga je skuhala moja Francka, samo zaliti ga je še treba!“

Rečeno — storjeno. V kratkem času je bila miza polna praznih pivskih steklenic.

Zadaj v kotu je sedela mati mlade gospodinje ter se zadovoljno igrala z mladim, lepim psičkom, ki je vsled tega najbrž, ker je bil precej okoren, pri krstu dobil ime „Pozor“. Časih je ta krotka živalica priletela tudi k nam, da bi se malo pozabavala z nami, a skrben glas „Pozor, ta, ta!“ ga je kmalu privabil nazaj k stari gospej, ki ga je napitala s sladkorjem.

V kratkem času so se nam razvezali jeziki, postali smo pravi razuzdaneži. Natararica Zinka je morala sedeti ves čas pri našem omizju. Zelo rada je to storila, misleč, da bo njena veličastna, dva metra visoka postava vendarle vzbudila ljubezen v enem izmed nas, ki smo bili vsi skoro za polovico manjši od nje. Pa kaj, ko ni nikomur padlo v misel, da bi zasnil to Venero. Začutila je to in postala je zelo žalostna; vse misli na krokanje so ji naenkrat minule.

Med glasnim petjem, ki je vsled lepe harmonije pognalo skoro vse ljudi iz kavarne, da smo ostali sami, se naenkrat odpro vrata in v sobo stopi stražnik, ki je bil vendar toliko obziren, da je počakal toliko časa, da je začel tovariš P. svoj močan solo: „Ne grem domov...!“

„Policijska ura, prosim!“ je zavpil stražnik, v strahu, da bi solist res ne izpolnil svoje grožnje.

„Tako, tako,“ se oglasi natararica Zinka, na kar je stražnik zadovoljno odšel.

V tem je pa že držal tovariš M. s svojo koščeno roko Zinko krog njenega še bolj koščene gosjega vratu.

„Veste kaj, prijatelji,“ nam nasvetuje Zinka, „pozneje se vidimo v kuhinji, odprem vam zadaj!“

Zadovoljni s tem nasvetom, smo odšli pri prednjih vratih ven ter jo mahnili takoj k zadnjim. Ni nam bilo treba dolgo čakati. Kmalu je zaropotal ključ in oprezno kot tatovi, smo se splazili v kuhinjo. Zinka, kateri je tovariš M. razkladal svojo razpokano ljubezen, je pričela nositi razne likerje — vse seveda na račun novoporočencev.

Videč, kako dobro deluje ljubezen, namočena v likerju, smo postali v kratkem vsi tako idealni, da smo ji v glasnem tonu pričeli dvoriti. Zinka je postala same ljubezni čisto gluha, kot divji petelin, ko poje! K sreči je sedel tovariš P. pri malo odprtih vratih, kamor so ga posadile bolečine, katere je povzročil fižol... ter nas opozoril na stopicanje po stopnicah.

„Joj, joj!“ vsklikne Zinka. Stara mama gre doli, poskrijte se!“

Kakor bi trenil smo skočili raz sedežev ter vsi h kratu smuknili v kavarniško sobo, kjer je bilo

takoj zaprli ter prepeljali v garnizijski zapor v Olomuc. Od tam so ga transportirali nazaj v Opavo. Dne 27. marca ob 6. uri zjutraj se je sestel na dvorišču tamošnje vojašnice preki sod, ki ga je po kratkem posvetovanju obsodil na smrt na vešala. Ob 7. uri se je ta sklep naznanil Bagaszu in ob 7. uri 20 min. je dunajski krvnik Lang že javil izvršenje kazni. Zanimivo je, da so postavili vislice še predno se je preki sod sestel.

Ker so v loteriji zadeli, so postali blazni. Glavni dobitnik razredne loterije v Kopenhagenu je bil zadet v četrtinah v mestecu Frederic in je povročil žalostne posledice. Brzjavni uradnik, ki je imel to brzjavno sporočilo in ki je bil sam soudeležen z eno četrtinko, se je tako razburil, da je moral iti domov, odkjer so ga kmalu prepeljali v bolnico, kjer je na srčni napaki umrl. Nek kmet iz okolice, ki je posedoval tudi četrtinko te srečke, je pa nad veliko srečo, ki ga je doletela, znorel, ter so ga prepeljali v blaznico.

Društvene vesti.

„Dramatično društvo v Mariboru“ uprizori veliko ljudsko igro „Kmet in grajščak“, drama v treh dejanjih, v nedeljo, dne 13. aprila 1913. ob 4. uri popoldne v veliki dvorani Trabesinger v Celovcu. Dejanje igre se vrši leta 1872. na Gorenjskem. Snov je vzeta izza časov, ko je bil kmetijski stan oproščen grajščinske tlake. Po igri poje pevski zbor iz Maribora. Vstopnina: Sedeži: Prve vrste K 2:50, druge vrste 1:80, tretje vrste 1—četrtre vrste —80. Stojišča 40 vin. Sedeži v ložah po K 2:50.

Književnost.

„Matica Hrvatska“ izda za leto 1913. poleg drugih leposlovnih knjig „Aškerčeve pesmi“ v izboru; urednik je knjigi profesor filozofije na zagrebškem vseučilišču dr. A. Bazala. V uvodu bo obširnejša študija o Aškercu, prva te vrste. — Ob enem izidejo „Novoveki izumi“, „Zgodovina hrvatske književnosti“ od dr. Drechslerja i. t. d. — „Aškerčeve pesmi“ bodo obsegale vse, kar je res pesniški vrednega in značilnega v njegovih delih. Slovenci naj zato v čim večjem številu pristopajo k „Matici Hrvatski“. (Članarina 4 K).

Vošnjakova „Korespondenca“ in „Matica Slovenska“. „Matica Slovenska“ izda v uredništvu gosp. dr. Drag. Lončarja v Idriji korespondenco f dr. Jos. Vošnjaka. Ker je bil pokojni dr. Vošnjak eden izmed najagilnejših naših mož v zadnji tretjini prošlega stoletja, bo ta korespondenca zelo važna za spoznavanje one dobe slovenske zgodovine. Publikacija bo naravno obsegala dva dela: I. Pisma, ki so jih drugi pisali Vošnjaku. II. Pisma, ki jih je pisal Vošnjak. Dopisovali so Vošnjaku n. pr.: Anton Aškerc, dr. J. Bleiweis, Cof, Cimperman, dr. Costa, A. Einspieler, P. pl. Grasselli, Freuensfeld, A. Funtek, Fr. Govekar, Iv. Hribar, grof Hohenwart, dr. B. Ipavic, Juršič, Klodič pl. Sabladolski, dr. Št. Kočevar, Kornel pl. Sočebčan, dr. Gr. Krek, Fr. Levstik, Lutman (župnik na Kor.), Macun, dr. D. Majaron, Fr. Ks. Meško, Ogrinec, dr. Prelog, Rapoc, dr. Razlag, dr. J. Serbec, Spinčič, Stritar, L. Svetec, Juri Šubic, dr. Iv. Tavčar, Tomšič, A. Trstenjak, dr. P. Turner, baron Winkler; nadalje: Apih, Erjavec, dr. Pražak, B. Raič, vitez Schneid, Šuman, Dav. Trstenjak. — „Matica Slovenska“ se obrača s tem do vseh p. n. gg., ki hranijo katera Vošnjakova pisma, s prošnjo, da bi blagovolili to korespondenco za omenjeno Matičino publikacijo dati na razpolago. Naravno je, da se bo iz te korespondence, kolikor se tiče še živčih oseb, izločilo vse, kar bi segalo v čisto privatno življenje ali tangiralo osebno čast z ene ali druge strani.

Gorenjska sokolska župa.

S v nedeljo, dne 6. aprila 1913, ob 4. uri popoldne v društvenih prostorih v Kranju

Sokolska akademija.

Pomladne moči.

Prizor. Spisal K. Domorázek - Mráz.

OSEBE:

Ph. Dr. Miroslav Tyrš	Starejši obrtnik
Jindřich Fügner	Rokodelec
Tomáš Černý, pravnik	Uradnik
Edvard Gregr	Starejši akademik
Ferdinand Náprstek - Fingerhut, pivovarnik	Mlajši akademik
Emanuel Tonner, profesor	Društveni člani
	Natakarji.

Odda se

63 3-1

mesarija

s 1. avgustom t. l., v Kranju št. 103

Več stanovanj

obstojećih iz 2 ali 3 sob³⁻¹ s pritikinami (kleti, perilnica, drvarnica i. t. d.) se odda s 1. majem t. l.⁶⁴

Vpraša naj se pri Fran Šušteršiču na Primskovem.

Kolesa iz tovarne Styria

so najboljši in najtrpežnejši. To so dokazale izkušnje. Ta kolesa se dobe letos pri meni. Kdor torej želi dobro in trpežno kolo, naj se obrne name. Na zahtevo pošiljam tudi cenike in sprejemam tudi popravila. 47 12-4 Kupujem tudi

starine.

Pavel Bizjak star., Kranj št. 102.

P. n.

66

Uljudno naznanjam sl. občinstvu, da sem otvoril

čevljarstvo obrt

v Kranju št. 164, v hiši gosp. Ig. Focka.

Zagotavljam, da bom izvrševal vsa naročila vestno in točno po najnižjih cenah.

Za obilen obisk se priporoča z velespoštovanjem

Ivan Pernuš.

Ob enem pa naznanjam sl. občinstvu, da sem prevzel tudi delo po meri in popravo čevljev po tvrdki KOŠIR & RODE, ker imenovana dva tega ne bosta več sprejemala in izvrševala. — Tudi v tem oziru zagotavljam cenj. naročnikom dobro in točno postrežbo.

Staroznana tvrdka

M. PIRC

trgovina z manufakturnim blagom

v Kranju

tik župnijske cerkve

60-3

Priporoča svojo veliko zalogo raznovrstnega blaga za moške in ženske obleke,

za birmance in birmanke

ter opozarja na zalogo domačega platna in na izdelke

lastne barvarije.

Konkurenca vina!

Toči se najboljša vina!

52 3-3

Črni teran čez ulico . . . —64 v	Rmeni istrijan čez ulico
Stari dolenski cviček . . . —64 „	in v vinotoču . . . 80 v.
v vinotoču —72 „	Refoško v steklenicah . 2 K 20 „

Prodajam vino na debelo po zelo znižanih cenah ter jamčim za pristnost.

Kdor dokaže nepristnost, dobi 1000 kron.

Franc Lukeš trgovec z vinom lastnega pridelka Kranj, št. 118

Odda se takoj

40-7

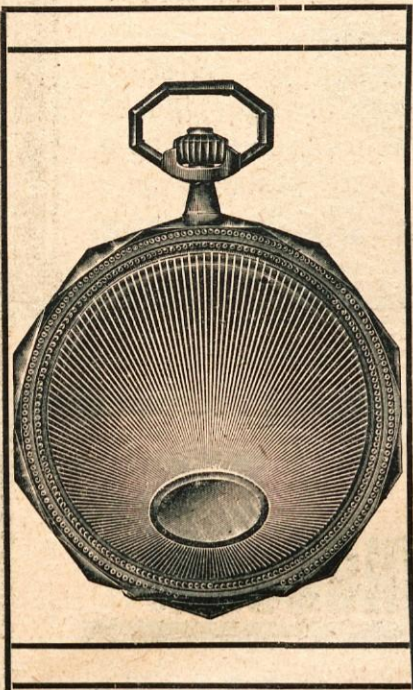
stanovanje

katero obstoja iz 3 sob, kuhinjo in kletjo.

Naslov v upravništvu „Save“ v Kranju.

Tiskarna „SAVA“ v Kranju

se priporoča v izdelavo vseh tiskarskih del.

Ivan Levičnik
 urar in trgovec v Kranju.
 Velika zaloga
 Najcenejša in srebrnine.
birnanskih daril
 Cene brez konkurence.
 Postrežba
 solidna.
 9 52-14

Zobozdravniški in zobotehnični atelje

dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holzacker

konc. zobotehnik

v Kranju

16 52-14

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne in ob nedeljah od pol 8. ure zjutraj do 11. ure dopoldne, izven velikih praznikov na razpolago.

Vinska veletrgovina **Rudolf Kokalj, Kranj**

17-14

Priporočam svoja
 izvrstna, zjamčeno pristna
 dolenska, štajerska in istrijska
vina
 v sodih in steklenicah

Zaloga najfinejših tu- in inozemskih šampanjcev, vin v steklenicah in mineralnih voda.

Cenjene dame mesta Kranja in Gorenjske
 opozarjam na **velikansko izbiro**
damskih in dekliških
slamnikov!

Velezaloga
 galanterijskega, norimberskega, modnega blaga in pletenin
A. Adamič :: Kranj

15-14

M. Rant - Kranj

trgovina s špecerijskim in galanterijskim blagom

Priložnostni nakup **otroških vozičkov.**
 Najraznovstnejše **špecerijsko blago.**

Kolodvorska restavracija
 priporoča

vedno sveže **Budjeviško pivo**
 ter pristna vina in dobro kuhinjo

4 52-14

Eternit

najboljše strešno kritje
 prodaja najceneje tvrdka
Merkur, Peter Majdič, Kranj

18-14

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

brez odbitka rentnega
 davka.

4 3 / 0
4 0 / 0

brez odbitka rentnega
 davka.

Rezervni zaklad
 nad K 800.000.

Rezervni zaklad
 nad K 800.000.

7-14

Jamčeno čisto, jedrnato

2 52-14

Tovarna: **Ig. Fock, Kranj**

MILO z znamko Solnce.

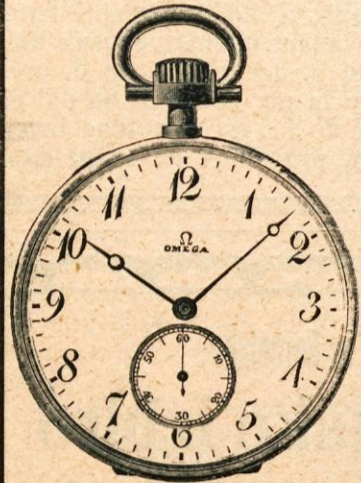
najizborneje in današnjim cenam primerno **najceneje**

zato najbolji **nadomestek** vsem dražjim vrstam. :: Prodaja se tudi na drobno.

Izdelki:

Kristalna soda, pralni lug, rudeče in črnomarmorirano Eschweger milo, zeleno tržaško in belo Marzeljsko milo, ter vse ceneje vrste pralnega mila. **Stearinske sveče. Kolomaz.**

12-12

Rudolf Rus

urar v Kranju poleg lekarne

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine

Priporoča se sl. občinstvu v nakup pripravnih raznovrstnih

birmanskih daril

Najnižje cene brez konkurence. Ceniki zastoj in poštne prosti.

313-14

lepi mesečni sobi se oddasta

Zdravko Krainc, Kranj

Garantirano višnjevo cveteča francoska lucerna predanice prosta plombirana.

Mauthnerjeva semena zelena lenjav in cvetic.

Veletrgovina J. & A. Majdič, Kranj

Deželni pridelki, špecerijsko blago.

Priznana najboljši dalmatinski portlad cement **„Salona“** za izdelovanje opeke in cement drugih znamk za zidanje

Svetle sezamove tropine.

Umetna gnojila.

Domača črna detelja predanice prosta plomb.

Vsakovrstna travna semena, krmilna pesa, korenje, čista grahara, semenski oves domač in češki.

Najstarejša trgovina

Ferd. Sajovic v Kranju poprej C. Pleiweiss

priporoča svojo bogato zalogo vedno najnovejšega in najboljšega manufakturnega blaga.

Posebno priporoča slavnemu občinstvu za

pomladansko sezijo

bogato izbiro oblek za moške in ženske; botrom pa obleke za birmance in birmanke.

Kreditno društvo v Kranju

registrovana zadruga z omejeno zavezo

13-14

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po

4³ / 4⁰ / 0

brez odbitka rentnega davka.

Uradne ure so vsak delavnik od 9.—12. dopoldne.